

§ 163

Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunnan lausunto kaupunginhallitukselle valtuutettu Alviina Alametsän ym. talousarvioaloitteesta koskien turvakotia sateenkaarinuorille

HEL 2023-007044 T 00 00 03

Lausunto

Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta antoi kaupunginhallitukselle valtuutettu Alviina Alametsän ja kahden muun valtuutetun talousarvioaloitteesta seuraavan lausunnon:

”Aloitteessa esitetään, että talousarvioon varataan tarvittava määräraha, jolla suunnitellaan erityisesti sateenkaarinuoria palveleva turvakoti. Aloitteessa esitetään myös, että väkivaltaa kokeville lisätään psyykkistä tukea ja että sateenkaaritietoa lisätään esimerkiksi Mieppi-mielenterveysklinikoille. Aloitteessa todetaan lisäksi, että nuorillakin tulee olla oikeus korjata nimensä ja juridinen sukupuolensa.

Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisvastuu ja rahoitus

Sosiaali- ja terveystalouden uudistuksen myötä sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisvastuu siirtyi kunnilta hyvinvointialueille vuoden 2023 alusta lukien. Helsingin kaupungilla säilyy edelleen sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestämisvastuu, mutta Helsinki ei enää kuntarahoita sosiaali- ja terveydenhuollon tai pelastustoimen palveluja.

Vuoden 2023 alusta sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen rahoitus muodostuu valtiolta saatavasta yleiskatteellisesta rahoituksesta. Valtiovarainministeriön kohdentaman talousarvion lisäksi toimiala saa tuloja asiakasmaksutuloista ja valtionkorvauksista.

Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta toteaa, että kaikki sosiaali- ja terveydenhuollon, pelastustoimen ja uuden HUS-kuntayhtymän menot ja kustannuksia kasvattavat muutokset on kyettävä rahoittamaan edellä mainitulla rahoituksella.

Helsinki on sitoutunut edistämään yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa ja ihmisoikeuksia

Helsingin kaupunkistrategian 2021–2025 mukaisesti Helsinki on sitoutunut edistämään yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa ja ihmisoikeuksia kaikessa toiminnassaan ja panostaa palvelutyössään erilaisten ihmisten kohtaamiseen tasa-arvolain ja yhdenvertaisuuslain periaatteiden mukaisesti.

Helsingin kaupungin palvelujen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman 2022–2025 mukaan jokaisella kaupunkilaisella on oikeus tulla kunnioittavasti kohdatuksi omana itsenään, käyttää palveluja ja osallistua itselleen tärkeisiin asioihin ilman pelkoa syrjinnästä tai häirinnästä. Sosiaali- ja terveyspalvelujen henkilöstöä koulutetaan muun muassa tunnistamaan väkivallan eri muodot ja kohtaamaan sateenkaariperheitä ja -nuoria.

Turvakotipalvelujen järjestämismvastuu

Turvakotipalvelut on tarkoitettu lyhytaikaiseksi turvapaikaksi akuutin kriisin ajaksi lähisuhdeväkivaltaa tai sen uhkaa kokeneille. Alaikäiset lapset ja nuoret tulevat turvakotiin vanhempansa kanssa.

Turvakotipalvelun järjestämismvastuu on valtiolla. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (THL) valitsee avoimen haun kautta tarpeellisen määrän turvakotipalvelun tuottajia siten, että eri puolilla maata on saatavilla riittävästi turvakotipalveluja. Hyvinvointialueilla ja Helsingillä ei siten ole turvakotipalvelun järjestämismvelvoitetta.

Mikäli alle 18-vuotias nuori kokee kodissaan henkistä tai fyysistä väkivaltaa, tulee arvioitavaksi lapsen lastensuojelun tarve. Mikäli lapsella todetaan lastensuojelun tarve, on lapselle ja vanhemmille sekä huoltajille järjestettävä lapsen tarpeen mukaisesti lastensuojelun avo- tai sijaishuollon tukitoimia.

Sateenkaarinuoria on eri syistä lastensuojelun avo- ja sijaishuollon palvelujen asiakkaana. Lastensuojelun ja perhesosiaalityön henkilöstölle järjestetään koulutusta sateenkaarinuorten asioista muun muassa syksyllä 2023.

Järjestötoimijat

Helsingin kaupunki ja STEA rahoittavat järjestöavustuksilla Suomen Punaisen Ristin ylläpitämää Nuorten turvataloa. Nuorten turvatalon palvelut täydentävät julkisen sektorin lakisääteisiä palveluita. Nuorten turvatalo tarjoaa muun muassa psykososiaalista tukea ja kriisimajoitusta.

Nuorille kohdennetut mielenterveyspalvelut

Matalan kynnyksen mielenterveyspalveluja tarjoava Mieppi palvelee yli 13-vuotiaita nuoria ja aikuisia, joilla on esimerkiksi elämäntilanteeseen tai mielenterveyteen liittyviä huolia. Mieppiin ei tarvita lähetettä, ja keskustelemaan voi hakeutua ilman ajanvarausta. Palvelu on luonteeltaan matalan kynnyksen palvelua, jolla on myös vakavia mielenterveyshäiriöitä ennaltaehkäiseviä erityistehtäviä.

Kaikkien helsinkiläisten nuorten, mukaan lukien sateenkaarinuorten monimuotoisiin kriiseihin, tarjotaan oirekohtaisia, oireenmukaisia ja tehokkaita psykososiaalisia hoitomuotoja. Miepeissä on myös erityiso-
saamista sateenkaarinuoria koskettavista teemoista.

Miepin lisäksi myös Nuorisoasemalla käsitellään muun muassa sukupuoli-identiteettiin, sukupuolidysforiaan ja sukupuolivähemmistöihin liittyviä aiheita. Nuorisoasema jatkaa 1.9.2023 alkaen vanhoissa tiloissaan Hakaniemessä 13–23-vuotiaiden helsinkiläisten mielenterveyspalveluihin keskittyvänä yksikkönä ja on jatkossa osa Helsingin psykiatrian palvelukokonaisuutta. Muutos toteutetaan osana Helsingin psykiatria- ja päihdepalvelujen organisaatiomuutosta, jonka tarkoituksena on kansallisten linjausten mukaisesti kehittää ja vahvistaa nuorisoikäisille kohdennettujen alueellisten mielenterveys- ja päihdepalvelujen saata-
vuutta. Päämääränä ovat tehokkaat, oikea-aikaiset ja näyttöön perustuvat palvelut. Nuorisoaseman asiakkaaksi tullaan lähetteellä.

Yli 18-vuotiaille nuorille aikuisille mielenterveyspalveluja tarjoavat lisäksi mielenterveys- ja päihdetyön sairaanhoitajat Helsingin terveysasemilla. Mielenterveys- ja päihdetyön sairaanhoitajan vastaanotolle tullaan joko terveydenhoitajalta tai terveysaseman lääkäriltä saadulla lähetteellä.

Palveluissa jokainen palveluun tuleva nuori kohdataan avoimesti omalla itsenään. Mielenterveyspalveluilla on osaamista sateenkaariteemasta, mutta sitä voidaan entisestään lisätä vahvistamalla yhteistyötä Seta ry:n ja siihen kuuluvien alajärjestöjen kanssa muun muassa koulutuksilla ja verkostoitumisella sekä hyödyntämällä asiantuntijaosaamista henkilökunnan kehittämispäivien yhteydessä.

Johtopäätökset

Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta toteaa, että turvakotipalvelujen järjestämisvastuu on valtiolla. Esitystä sateenkaarinuoria palvelevasta turvakodista ei ole huomioitu valmisteilla olevassa valtion talousarvioehdotuksessa. Nuorten oikeus korjata nimeään tai juridista sukupuoltaan on lainsäädännöllinen kysymys, eikä näin ollen ole sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunnan päätettävissä.

Helsinki on sitoutunut edistämään yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa ja ihmisoikeuksia kaikessa toiminnassaan. Sateenkaarisensitiivisyyden huomioiminen ihmisten kohtaamisissa on tärkeää ja aiheesta järjestetään koulutusta sosiaali- ja terveyspalvelujen henkilöstölle. Mielenterveyspalveluilla on osaamista sateenkaariteemasta, jota ylläpidetään ja lisätään koulutusten ja verkostoitumisen avulla.

Terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointi

Sateenkaarilasten, -nuorten ja -perheiden huomioiminen sosiaali- ja terveyspalveluissa on tärkeää heidän oikeuksiensa, hyvinvointinsa ja yhteiskunnallisen tasa-arvon edistämisen kannalta. Sateenkaaritietouden lisääminen auttaa varmistamaan, että sateenkaarilapset, -nuoret ja -perheet saavat tarvitsemansa palvelut ilman syrjintää tai ennakkoluuloja.”

Esittelijä

sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan toimialajohtaja
Juha Jolkkonen

Lisätiedot

Viivi Väänänen, toiminnansuunnittelija, puhelin: 310 42303
viivi.vaananen(a)hel.fi
Saila Nummikoski, lastensuojelun johtaja, puhelin: 310 43439
saila.nummikoski(a)hel.fi
Laura Simoila, ylihoitaja, puhelin: 310 25616
laura.simoila(a)hel.fi

Liitteet

1 Talousarvioaloite, turvakoti sateenkaarinuorille, Alametsä Alviina

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Lausuntoehdotus

Lausunto on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Kaupunginkanslia on pyytänyt sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunnan lausuntoa kaupunginhallitukselle Alviina Alametsän ja kahden muun valtuutetun talousarvioaloitteesta koskien turvakotia sateenkaarinuorille. Lausuntoa on pyydetty 19.9.2023 mennessä.

Esittelijä

sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan toimialajohtaja
Juha Jolkkonen

Lisätiedot

Viivi Väänänen, toiminnansuunnittelija, puhelin: 310 42303
viivi.vaananen(a)hel.fi
Saila Nummikoski, lastensuojelun johtaja, puhelin: 310 43439
saila.nummikoski(a)hel.fi
Laura Simoila, ylihoitaja, puhelin: 310 25616
laura.simoila(a)hel.fi

Liitteet

1 Talousarvioaloite, turvakoti sateenkaarinuorille, Alametsä Alviina

05.09.2023

Asia/12

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano